

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hakala, E. & Granlund, J. (2023) S2-ohjaaja auttaa kielipolulla. Teoksessa Riihiaho, S., Kotikoski, T. & Murtola, K. (toim.) Yhdessä onnistumme : kohti valoisaa tulevaisuutta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, s. 96-99.

URL: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-738-2>

S2-OHJAAJA AUTTAA KIELIPOLULLA

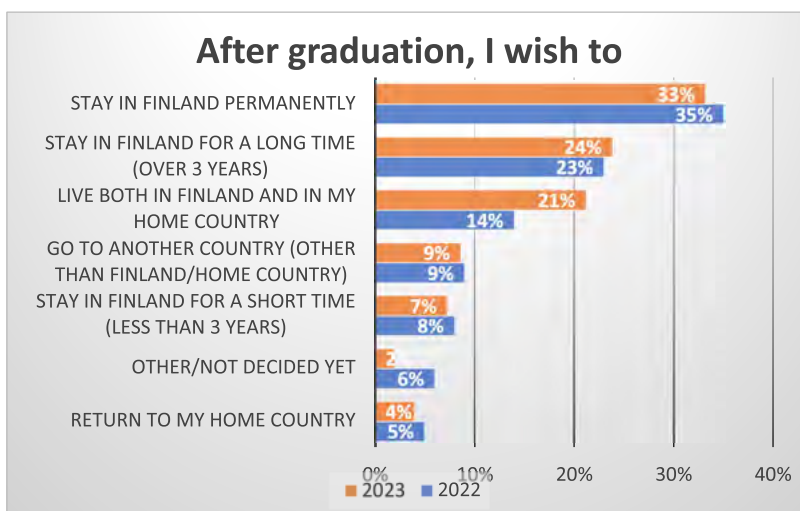
Ella Hakala, suomen kielen ja viestinnän lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu

Johanna Granlund, suomen kielen ja viestinnän lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu

Kansainvälisten opiskelijoiden määrä on viime vuosina kasvanut jyrkästi suomalaisen korkeakoulujärjestelmän sisällä. Kun vuonna 2020 Tampereen ammattikorkeakoulussa (TAMKissa) oli yhteensä 630 kansainvälistä opiskelijaa, heidän määränsä ennustetaan olevan vuonna 2024 jo tuhat viisisataa. Samaan aikaan suomalaiset työmarkkinat eivät vielä ole sopeutuneet muutokseen: harjoittelupaikkojen saaminen on vaikeaa ja työelämän odotukset opiskelijoiden suomen kielen taitoa kohtaan ovat suuret. Opiskelija ei aina itse ymmärrä, kuinka vaikeaa Suomessa on työllistyä ilman kohtuullista kielitaitoa, ja siksi kielenopiskeluun motivointi kaikin tavoin on ensiarvoisen tärkeää.

STIPENDIJÄRJESTELMÄ JA KIELIPOLKU

Talent Boost -ohjelman vuosittain TAMKissa järjestämän kyselyn mukaan suurin osa kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoista toivoo voivansa jäädä ja työskennellä Suomessa (kuvio 1).

Kuvio 1. TAMKin kansainvälisten opiskelijoiden halu jäädä Suomeen opintojensa jälkeen

Kaksi vuotta sitten TAMKissa siirryttiin järjestelmään, jossa EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta Suomeen opiskelemaan saapuneen on mahdollista saada hyvitystä lukukausimaksustaan vuosittain opintomenestyksen lisäksi myös osoittamalla, että hänen suomen kielen osaamisensa on kehittynyt opintojen aikana. Stipendijärjestelmän takana on ajatus kielitaidosta integroitumisen avaimena: kun opiskelija osaa suomea, hänen mahdollisuutensa työllistyä suomalaisille työmarkkinoille vahvistuvat. Kielitaidon kehittyminen osoitetaan osallistumalla testeihin, joissa vaadittavat taitotasot ovat A2.1, A2.2 ja B1. TAMKissa pidettiin erityisen tärkeänä, että testit ovat standardoituja ja ulkopuolisen tahon laatimia, jotta mahdollisia jääviysongelmia ei syntyisi. TAMK järjestää ensimmäisen testin itse tiloissaan, seuraavat näytöt osaamisesta osoitetaan YKI-testein.

Stipendijärjestelmän tueksi suunniteltiin suomen kielen opintoja, joiden avulla kunkin kielitaidon tason saavuttaminen tulisi mahdolliseksi. Opinnot järjestettiin kielipoluiksi: opiskelija aloittaa suomen kielen opintonsa aina oman lähtötasonsa mukaisesta kohdasta ja jatkaa kielipolkua pitkin opiskellen opintojensa loppuun. Suomen kielen opintoja ei siis lähtökohtaisesti hyväksiluetta tai ahotoida, joskin tutkinto-ohjesäännön vuoksi tästä voidaan joutua joustamaan, mikäli opiskelija niin ehdottomasti vaatii.

Jo ennen kielipolkujen käyttöön ottamista ennakoitiin, että opiskelijan voisi olla vaikeaa itsenäisesti hahmottaa, mikä hänen suomen kielen osaamisensa taso on. Monet opiskelijoista muuttavat Suomeen varta vasten opintoja varten, jolloin heidät on helppoa sijoittaa omalle polulle. Lähes yhtä monet ovat kuitenkin asuneet Suomessa jo jonkin aikaa, ja heillä saattaa siksi olla takanaan joko formaaleja suomenopintoja tai eletyn elämän, esimerkiksi parisuhteen kautta kertynyttä suomenosaamista.

Opiskelijan ohjauksen vastuiden kirkastamiseksi järjestettiin haastatteluja, joissa keskusteltiin kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opinto-ohjaajien ja suomen kielen opettajien kanssa heidän kyvyistään, kokemuksistaan ja toiveistaan ohjaukseen liittyen. Kävi ilmi, että opinto-ohjaajat olivat jo aikaisemmin kokeneet vaikeiksi tilanteet, joissa heidän piti hopsauksen yhteydessä osata arvioida ja ottaa kantaa opiskelijan kielenosaamisen tarpeisiin. S2-opettajat taas kokivat henkilökohtaisen kielenohjauksen kuormittavana, kun sille oli tarvetta kurssin ulkopuolella ilman sille osoitettua tuntiresurssia. Molemmat pitivät stipendijärjestelmän mukanaan tuomaa lisävastuuta suurena, koska kyse on opiskelijan taloudellisesta toimeentulosta.

Ongelmien ratkaisemiseksi suunniteltiin työnkuva S2-ohjaajalle: S2-ohjaaja motivoi kielenoppimiseen, auttaa löytämään kurssit ja niitä tukevat informaalit tavat oppia suomea, tiedottaa stipendijärjestelmän kielenosaamisen liitty-

vistä asioista ja toimii liimana kansainvälisten koulutusten ja kielenopetuksen välillä. Kaiken pohjana on henkilöitävyys: tieto ja ohjaus ovat aina yhden, tutun ihmisen takana. S2-ohjaaja on yksi TAMKin S2-opettajista, ja hän on lähes päivittäin tekemisissä muiden S2-opettajien kanssa. Tämä on tärkeää tiedonvälityksen ja muun yhteistyön kannalta. S2-ohjaaja aloitti TAMKissa elokuussa 2022.

S2-OHJAAJAN TYÖNKUVA

S2-ohjaajan työnkuvaan muotoutuminen on edelleen jatkuva prosessi, mutta nyt syksyllä 2023 toisen ohjausvuoden päästyä vauhtiin ovat tärkeimmät tehtävät selkeytyneet entisestään. Tällä hetkellä ohjaukseen on työsuunnitelmassa varattu 170 tuntia vuodessa, ja ohjaustyötä tehdään opetus- ja hanketyön ohella. S2-ohjauksen kohderyhmänä ovat kaikki opiskelijat, joiden äidinkieli ei ole suomi. Voimakkaimmin kasvava ryhmä on tänä vuonna ollut englanninkielisissä tutkinto-ohjelmissa opiskelevat opiskelijat, mutta tulevaisuudessa todennäköisesti tulee olemaan yhä enemmän myös heitä, jotka tarvitsevat apua selvittääkseen suomenkielisissä koulutusohjelmissä. Hyppy toiselta asteelta on suuri ja vaatimukset hyvin erilaiset.

S2-ohjaajan työn keskeisin tehtävä liittyy opiskelijan kielipolkuun. On tärkeää tuoda heti opintojen alussa esiin ajatus siitä, että jokainen aloittaa omalta tasoltaan. Siksi syksyn alussa S2-ohjaaja pyrkii tapaamaan kaikki uudet opiskelijaryhmät. Suurin osa S2-ohjaajan työajasta kuluukin siihen, että opiskelijoita sijoitellaan oikeille kursseille taitotason mukaan.

Kursseille ohjaamisen lisäksi tärkeä tehtävä on motivointi. Opiskelijoiden on vaikea ymmärtää, miten tärkeä suomen kielen taito työelämässä on, ja esimerkiksi YKI-testin suorittaminen saatetaan nähdä riittävänä kielenosaa-misena. Opiskelijan suunnitelmat ja elämäntilanne saattavat myös opiskeluvuosien aikana muuttua. S2-ohjaaja käy opiskelijoiden kanssa keskusteluita mm. silloin, kun opiskelija on ahotoimassa jotain kurssia. Opiskelijalla voi olla vääriä käsityksiä esimerkiksi opintopisteiden kertymisestä. Opiskelija voi luulla, että pakolliset alkeiskurssit kuuluu ahotoida, vaikka ne olisi kannattavampaa korvata osallistumalla jatkokursseille. TAMKissa ei voi suorittaa useita ylimääräisiä opintojaksoja, jolloin ahotoidut alkeiskurssit vievät hopsista tilaa.

S2-ohjaaja pitää myös yhteyttä koulutusohjelmiin. Keväisin S2-ohjaaja keskustelee jokaisen kv-tutkinto-ohjelman edustajien kanssa, ja yhdessä pohditaan tulevan lukukauden toimintaa.

KOHTAAMISIA SYKSYLTÄ -23 JA AJATUKSIA TULEVAAN

Kevään 2023 aikana tuli toive, että suomen kielen opinnot olisivat vahvemmin näkyvillä syksyn orientoivilla jaksoilla. Päätettiin järjestää jokaiselle tutkinto-ohjelmalle oma infotilaisuus, jossa kerrottiin stipendistä, kielipolusta ja suomen kielen oppimisen tärkeydestä. Aivan opintojen alussa opiskelijat saavat omaksettavakseen valtavan määrän tietoa, ja suomen kielen kurssien lähdettyä käyntiin huomattiinkin, että on tarpeen pitää vielä toinen tapaaminen samasta aiheesta. Tämän tapaamisen tarkoituksena on puhua myös siitä, mitä kielen oppiminen vaatii ja mitä kaikkea opiskelija voi omalla ajallaan tehdä.

Toistaiseksi muu ohjaus on ollut henkilökohtaista, eli opiskelijat ovat otaneet S2-ohjaajaan yhteyttä sähköpostitse tai varaamalla ajan tapaamiseen. Vuonna 2023 elokuusta marraskuun alkuun mennessä kontakteja on ollut yli 60, mikä on lähes kaksinkertainen määrä edellisyyksyyn verrattuna. Osan kanssa ohjaus on ollut lyhyt sähköpostien vaihto, mutta joidenkin kanssa asioiden selviäminen on vaatinut pidemmän ajan. Varsinkin syyskuun alussa kontaktien suuri määrä yllätti, kun ohjaustyö vaati työajasta suuren osan. Jatkossa lukukauden alun ohjaus kannattaakin tehdä osin ryhmäohjauksina. Myös tiedottamiseen on alkuvaiheessa panostettava enemmän, ja suunnitteilla on myös ottaa käyttöön jokin sosiaalisen median kanava. Sitä voisi mahdollisesti hyödyntää myös pieniin suomen kieleen liittyviin tietoiskuihin. Myös ohjaajan resurssia on jatkossa mietittävä uudelleen, jos ohjausta tarvitsevien opiskelijoiden määrät kasvavat.

LOPUKSI

S2-ohjauksen yhteydessä on noussut esiin myös suomen kielen opiskelun asema ammattialan opintojen rinnalla. Vaikka kielitaidon merkitys ja tarve työmarkkinoilla tiedostetaankin koko ajan paremmin, on edelleen näkyvissä se, että substanssiaineet koetaan tärkeämmiksi. S2-opiskelijat eivät pysty valitsemaan itselleen sopivia kursseja, kun ne menevät päällekkäin muun opetuksen kanssa. Opiskelija jättää myös ensimmäisenä kesken suomen kielen kurssin, jos opinnot kuormittavat liikaa. S2-ohjaaja toimii tässä sanansaattajana ja pitää ääntä S2-opetuksesta tutkinto-ohjelmien suuntaan.